

Programmaplan Sociaal Domein

2023-2026

*Passende ondersteuning voor onze
inwoners DOEN, met nieuw elan*

Femke Wegdam, programmamanager

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Samenvatting	4
3.	Aanleiding en veranderstrategie	6
	Aanleiding	6
	Veranderstrategie	6
	De uitvoering van het programma	7
4.	Sturing en organisatie	8
	Samenhang tussen programma, projecten en beheersmaatregelen	9
	Kansen	9
	Bedreigingen	9
	Afbakening	10
5.	Communicatie	11
6.	Inzet en Budget	12
	Bijlagen	12

1. Inleiding

Voor u ligt het programmaplan voor het Sociaal Domein Borne, met daarin opgenomen de ambitie, de doelen en de veranderstrategie. Het programmaplan loopt van 2023 t/m 2026 en bestrijkt daarmee de hele raadsperiode.

Het uitvoeringsplan is een separaat document, waarin de activiteiten en beoogde resultaten voor 2023 zijn opgenomen. Door deze vorm te kiezen stelt de raad, zoals gebruikelijk, de kaders vast en het college de uitvoering. Het jaarlijkse uitvoeringsplan houdt het programma 'wendbaar en flexibel' en geeft ook de mogelijkheid om concrete resultaatafspraken met elkaar te maken.

Het programmaplan is gebaseerd op 'het werken conform de visie Sociaal Domein', welke in 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. In het Borne akkoord 2022-2026 heeft de gemeenteraad het college de opdracht gegeven het Sociaal Domein toekomstgericht in te richten door de realisatie van de visie Sociaal Domein en het uitvoeren van het programma Sociaal Domein. De kritische lezer zal zien dat dit programmaplan niet veel afwijkt van het vorige plan, aangezien ook deze gericht was op het werken conform de visie.

Er wordt in het uitvoeringsplan 2023 beschreven welke projecten en beheersmaatregelen er gedefinieerd zijn om de verandering te ondersteunen en hoe we dit organiseren. Het uitvoeringsplan zal snel na vaststelling van het programmaplan aangeboden worden aan het college.

Naar verwachting 2023 is ook het jaar waarin de taakstelling van € 2.000.000 afgerond dient te worden. In de beschrijving van de activiteiten van 2023 wordt hieraan expliciet aandacht besteed.

Evenals vorige jaren informeren wij de raad in 2023 twee keer over de stand van zaken en de vorderingen door middel van de monitor Sociaal Domein. Vanaf 2024, dus nadat de taakstelling is afgerond, brengen we dit terug naar één keer per jaar. Dit zal plaatsvinden bij de halfjaarrapportage.

Visie in het kort

Overkoepelende visie van het Sociaal Domein Gemeente Borne:

- Jeugdigen groeien gezond op in een veilige en vertrouwde opvoedomgeving en alle inwoners van jong tot oud kunnen zich leeftijdsadequaat ontwikkelen passend bij hun mogelijkheden, zodat zij opgroeien tot zelfredzame mensen.
- Inwoners wonen zo lang mogelijk zelfstandig en kunnen zo lang mogelijk zelfstandig deel blijven nemen aan de maatschappij.
- Inwoners participeren naar vermogen, werken aan hun ontwikkeling en leveren een maatschappelijke bijdrage aan de omgeving.

De leidende principes van de visie zijn:

- Zelfredzaamheid en eigen kracht voorop.
- Samenredzaam zijn, waarbij de kracht van de directe, naaste omgeving wordt ingezet.
- Uitgaan van normaliseren en accepteren.
- Inzetten op betekenisvol meedoen en maatschappelijke verbondenheid. Uitgaan van ondersteuning bij het vinden van een oplossing van het probleem en bieden van passende hulp en ondersteuning.

2. Samenvatting

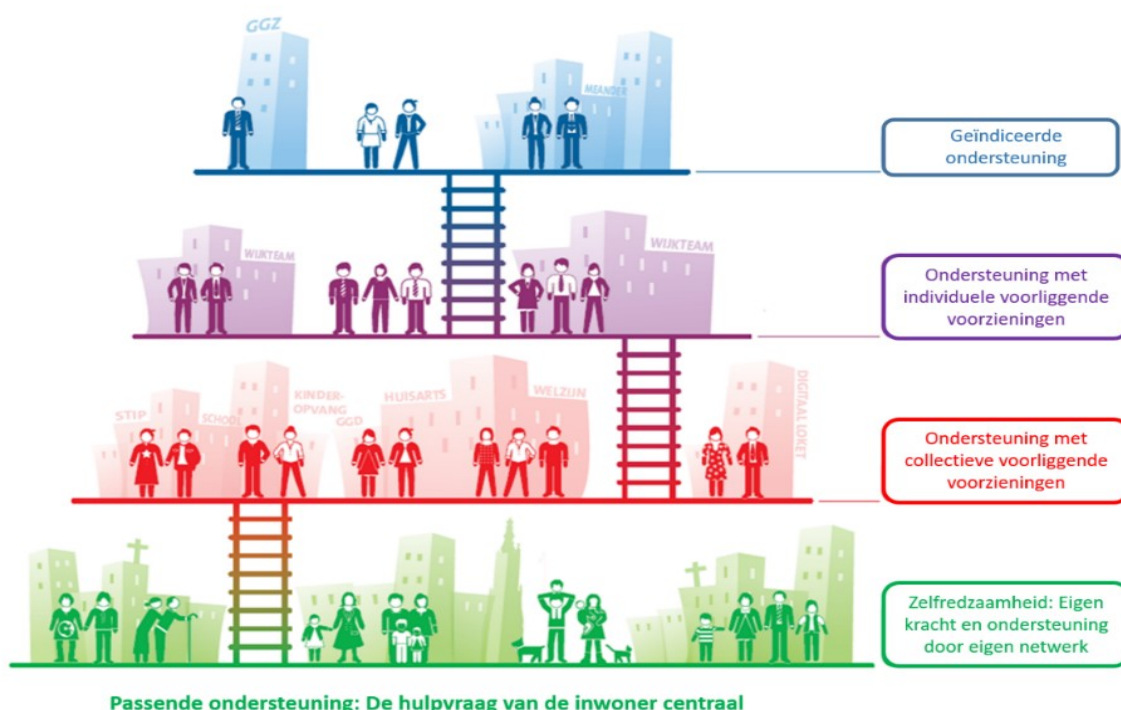
Dit is het tweede programmaplan waarin we ons focussen op een inhoudelijk gedreven werkwijze, helpende regels (verordeningen, uitvoeringsregels), stevige samenwerking en een integrale aanpak.

We gaan nu stappen verder zetten:

Opgave:	Uitvoering geven aan Visie Sociaal Domein <u>Missie Sociaal Domein:</u> Een inclusief, veilig, gezond en sociaal Borne. Vanuit positieve gezondheid kijken naar wat iemand zelf kan met hulp van het eigen netwerk, de buurt en vrijwilligers. Waar nodig bieden professionals passende ondersteuning.
Uitgangspunten:	- De hulpvraag van de inwoner staat centraal. - We gaan uit van normaliseren en accepteren. - We bieden passende ondersteuning gericht op een oplossing. - We werken samen met het voorliggende veld, externe verwijzers en andere professionals en vrijwilligers. - We geven de professionals ruimte om te kunnen doen wat nodig is. - We zorgen voor passende voorzieningen en hebben aandacht voor preventie. - We organiseren dichtbij en proberen versnippering te voorkomen. <u>Normaliseren:</u> Wij denken in mogelijkheden en niet in beperkingen. We stimuleren dit vermogen ook bij inwoners om op die manier eigen regie te voeren op het gebied van sociale, fysieke en emotionele uitdagingen in het leven (positieve gezondheid). <u>Accepteren:</u> Bepaalde problemen hebben te maken met een bepaalde levensfase of – gebeurtenis. Het leven is niet maakbaar en soms is acceptatie de oplossing. In dat geval is de inzet van een zorgprofessional niet nodig. <u>Passend ondersteunen:</u> Wij stimuleren inwoners zelf regie te nemen, met hulp van de eigen omgeving. Indien nodig zorgen wij ervoor dat er passende ondersteuning geboden wordt, daarbij gaan we uit van de menselijke maat.
Kernwaarden:	Passend, proactief, samenwerkend en resultaatgericht.
Focus:	De focus verschuift van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen dat’. Een ondersteunende gemeente: een vangnet voor Wmo, Jeugdwet en Participatiewet en een zorgplicht vanuit de Jeugdwet voor zover de veiligheid in het geding is.
Richtinggevende Ambities:	- inwoners worden versterkt om zelfstandig en/of samen met de directe omgeving te participeren, zodat ze minder vaak of geen beroep hoeven te doen op ondersteuning van de gemeente; - inwoners krijgen passende ondersteuning door een laagdrempelige, integrale Bornse toegang waarbij een persoonlijke en inhoud-gedreven aanpak centraal staat. Er wordt uitgegaan van de mogelijkheden en het ontwikkelperspectief van de inwoner; - inwoners die (tijdelijk dan wel duurzaam) aangewezen zijn op zorg, ontvangen ondersteuning die doeltreffend en passend is bij het ontwikkelperspectief van de inwoner en diens omgeving; - de gemeente Borne komt beter uit met de rijksmiddelen voor jeugdzorg, Wmo en Participatie zodat passende ondersteuning en zorg duurzaam bereikbaar blijft voor alle inwoners van Borne
Programmadoelen:	- Een inclusieve samenleving én een prettig leefklimaat. - Zelf- en samenredzame inwoners - Passende ondersteuning door vrijwilligers én professionals - Een stevig preventief en voorliggend aanbod om de kans op escalatie te voorkomen. - Een financieel gezond Sociaal Domein.

In oktober 2020 heeft het college van burgemeester en wethouders de beheersmaatregelen 2020-2024 vastgesteld. Een groot deel van de beheersmaatregelen wordt opgepakt vanuit het Programma Sociaal Domein dat op 1 januari 2021 gestart is. Een aantal beheersmaatregelen worden binnen, of in samenhang met, de lijnorganisatie opgepakt. Ook tijdens het uitvoeren van het programmaplan bekijken we welke eventuele nieuwe maatregelen voor ons wenselijk zijn. Zo blijven we dynamisch en wendbaar in het realiseren van onze opgave.

Bij de uitvoering geven aan de projecten en maatregelen werken we samen met partners, externe verwijzers, professionals, vrijwilligers, (Twentse) gemeenten en onze gemeentelijke organisatie. Voor de samenhangende en complexere beheersmaatregelen wordt projectmatig gewerkt. In hoofdstuk 5 gaan we verder in op hoe we ons organiseren bij de uitvoering van dit programma.

3. Aanleiding en veranderstrategie

Normaliseren, wat bedoelen we daarmee?

Normaliseren is een mode woord. Het wordt de veel gebruikt, maar wat bedoelen we er nu precies mee?

Hieronder staan een aantal elementen:

- In gesprek gaan over nemen van eigen verantwoordelijkheid en het inzetten van het eigen netwerk.
- Benadrukken dat kwetsbaarheid bij het leven hoort en het leven niet maakbaar is.
- Het opvoedkundig klimaat versterken, zodat 'kleine problemen' gewoon in de gezinnen opgelost kunnen worden.
- De ondersteuning richten op het (weer) zelfstandig kunnen organiseren en het gewone leven kunnen leiden.
- Ernaar streven dat inwoners onafhankelijk functioneren van professionals/professionele ondersteuning.
- Ondersteuning bieden zo lang als nodig is en in de nabijheid. Op tijd afschalen en daarover ook het gesprek aangaan met de inwoner.

Aanleiding

Sinds de decentralisaties in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet. Het doel van deze decentralisaties is om zorg dichterbij de burger te brengen, om op deze wijze hulpvragen eerder op te kunnen vangen en kosten te besparen door efficiënter te werken. Nu blijkt echter dat gemeenten grote problemen hebben met het in bedwang houden van zorgkosten, zo ook gemeente Borne. Vanuit het kader dat de zorgkosten binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten opgevangen moeten worden, bleek met de jaarrekening 2018 dat dit bij de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet niet meer lukte. Onder de titel 'Keuzes voor Borne I' heeft het college in het derde kwartaal van 2019 de opdracht gekregen om totaal 2 miljoen te besparen op het Sociaal Domein in een tijdsbestek van drie jaar.

Er is ook een maatschappelijke aanleiding. Mensen gaan steeds meer uit van 'recht hebben op' in plaats van zelfredzaamheid en acceptatie. Problemen in het leven die er vroeger gewoon bij hoorden, proberen mensen nu op te lossen en vragen hulp hierbij. Het is nodig om te normaliseren en te de-medicaliseren: het leven is niet maakbaar.

Veranderstrategie

De basis van de veranderstrategie is proactief en resultaatgericht samenwerken in het brede Sociaal Domein, samen met de inwoners, de vrijwilligers en de professionals. De 'verandering in denken en doen' die nodig is bij professionals, vrijwilligers en inwoners is op gang gebracht, deze zal onder de aandacht van het programma blijven. We kijken naar de knelpunten die we met elkaar ervaren en de kansen die we zien. We leren met elkaar en van elkaar en zetten zo telkens stappen in deze transformatie.

De transformatie is erg breed en onze veranderstrategie kan dan ook bestaan uit verschillende stijlen op verschillende momenten:

- Het samenbrengen van de juiste spelers;
- onderzoeken wat de beste oplossing is en planmatig implementeren;
- mensen op de juiste manier motiveren;
- leren en verbeteren;
- ruimte geven waar de energie zit en
- soms ook heel directief een besluit nemen (en wel uitleggen).

Bij de uitvoering van de projecten, acties en maatregelen is dit continu een onderwerp van gesprek. Wat is de verandering die we met elkaar beogen, wat is daarvoor nodig en hoe komen we daar. Ook tussentijdse (zelf)reflectie helpt ons om de goede richting te behouden.

De uitvoering van het programma

We werken in het programma met projecten en beheersmaatregelen.

Projecten zijn de complexere samenhangende opgaves, vaak gericht op verandering.

Beheersmaatregelen zijn los van elkaar uit te voeren en leveren vaak een bijdrage aan de taakstelling op. Per jaar maken we afspraken met elkaar waar we prioriteit aan gaan geven en welke concrete resultaten we verwachten. De afspraken die we daarover dit jaar maken worden vastgelegd in het uitvoeringsplan Programma Sociaal Domein 2023.

In 2023 wordt binnen het programma Sociaal Domein, als pilot, gestart met het werken met een doelenboom. Hiermee willen we toe werken naar een structuur om onze doelen goed in het vizier te houden en ook een goede basis te ontwikkelen om de raad te informeren wat we ondernemen en hoe dit past bij de doelen van de Visie Sociaal Domein.

4. Sturing en organisatie

Organisatie

Het programma Sociaal Domein heeft in de eerste periode (2021-2022) reeds bewezen een belangrijke bijdrage te leveren aan de transformatie van het Sociaal Domein en het financieel ‘in control’ komen. In de programma sturing brengen we daarom geen (grote) wijzigingen aan.

Organisatie van het programma:

▪ Bestuurlijk opdrachtgever	Portefeuillehouder Wmo en Jeugdzorg
▪ Ambtelijk opdrachtgever	Gemeentesecretaris / algemeen directeur
▪ Opdrachtnemer	Programmamanager Sociaal Domein

De samenwerking met de lijn wordt geborgd door regelmatig af te stemmen met de teamleider Sociaal Domein, de coördinator Sociaal Domein en de business controller Sociaal Domein. Er vindt regelmatig afstemming met de bestuurlijk portefeuillehouder Werk en Inkomen plaats.

Regieteam: bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever, teamleider Sociaal Domein, coördinator Sociaal Domein en programmamanager Sociaal Domein.

Het regieteam komt elke 6 weken bij elkaar om de voortgang te bewaken en bij te sturen indien nodig.

Platform Sociaal Domein: bestuurlijk opdrachtgever, teamleider Sociaal Domein, programmamanager Sociaal Domein, inwoners (adviesraad) en (keten)partners.

In het ‘Platform Sociaal domein’ stemmen we (3 -4 keer per jaar) met onze (keten) partners af welke ontwikkelingen zij zien in het Sociaal Domein en welke ontwikkelkansen zij zien. Een tweede rol van het Platform is om als ambassadeur de eigen beroepsgroep te informeren over de ontwikkeling die we in de brede Sociaal Domein maken.

Kernteam: Projectleiders, teamleider Sociaal Domein, Coördinator Sociaal Domein/Sociaal hus, Programmamanager en Business Controller Sociaal Domein.

In het kernteam wordt gezocht naar integraliteit en samenwerking in de diverse projecten van het programma, zodat de projecten elkaar versterken.

Projectteam: projectleider en projectleden. Projectleider is een rol en geen functie. Die is in feite de kartrekker eigenaar van het project en het te behalen resultaat. Dat kan een interne, maar ook externe persoon zijn. We werken hierbij met projectopdrachten zodat aan de voorkant helder is welk resultaat wordt verwacht. Ook als iets niet binnen een project opgevolgd wordt: bij alle maatregelen wordt een actiehouder benoemd. Voor deze projecten is in principe de programmanager de opdrachtgever.

De communicatie met deze en andere belanghebbenden is verder uitgewerkt in de communicatieparagraaf.

Samenhang tussen programma, projecten en beheersmaatregelen

In een programma wordt gewerkt aan een maatschappelijke opgave die te complex is om van tevoren exact te bepalen wat je gaat doen. Je bepaalt vooraf wat je wil bereiken, nog niet hoe je dit wil bereiken. Daardoor is het programma 'wendbaar en dynamisch'. De kaders die zijn gesteld in de Visie Sociaal Domein zijn de overkoepelende opdracht.

Met projecten en beheersmaatregelen kunnen de doelen van de Visie Sociaal Domein bereiken. Projecten worden ingezet voor grote en/of integrale opgaven. Beheersmaatregelen worden ingezet voor kleine, individuele opgaven, waarbij vaak ook een financieel doel is vastgesteld.

Kansen

De technologie ontwikkelt zich snel. Er komen meer technologische hulpmiddelen om inwoners te ondersteunen en doordoor langer zelfredzaam te houden. We zien het als kans om hier meer gebruik van te gaan maken.

Door meer aandacht te hebben het belang van verbondenheid, door het stimuleren van (digi)taalvaardigheid en gezondheid (metaal en fysiek) kunnen inwoners beter in hun kracht staan.

Professionals weten vaak wat nodig is en hebben ruimte nodig om het juiste te kunnen en mogen doen. Om minder rechtstreeks vanuit de wet te redeneren, maar meer vanuit de mens. Om passend te mogen ondersteunen.

Door ondersteuning dichtbij te organiseren ontstaan mogelijkheden om meer regie te voeren en versnippering te verminderen.

Samenwerken met de andere programma's in de gemeente Borne helpt om de inwoner in de breedte goed te ondersteunen.

Bedreigingen

Onafhankelijke invloeden van buitenaf (vb gewijzigd rijksbeleid, wet en regelgeving, jurisprudentie) kunnen invloed hebben op het beleid en de uitvoering in de gemeente Borne. Een voorbeeld hiervan is de mogelijke toekomstige wijziging in de Jeugdwet waarbij een toename van regionale samenwerking verplicht kan worden gesteld. Dit kan zorgen voor minder grip op de uitgaven. Een ander voorbeeld is een eventuele herverdeling van het gemeentefonds, dit kan invloed hebben op structurele middelen.

Daarnaast groeit het aantal kinderen in Borne. Deze groei kan, als meer jongeren jeugdhulp nodig hebben, zorgen voor meer uitgaven.

We merken in de huidige tijd dat er steeds vaker 'plotselinge opgaven onze kant op komen, die om snelle reactie vragen danwel een veel gevolgen hebben voor de hoeveelheid werk. Voorbeelden hiervan zijn Corona en de gevolgen van de bestaanszekerheid kosten door de oorlog in de Oekraïne.

Randvoorwaarden

1. Tijd

Transformeren kost tijd. De beschikbaarheid van de juiste mensen om de projecten uit te voeren is cruciaal voor het behalen van de resultaten. Betrokkenheid en beschikbaarheid van het team Sociaal Domein en stakeholders is een randvoorwaarde.

2. Communicatie

Om mensen mee te laten bewegen met de transformatie is voldoende en duidelijke communicatie een randvoorwaarde. De teamleider stuurt vanuit zijn rol en de programmamanager stuurt vanuit haar rol, een goede samenwerking daarin is cruciaal.

3. Stabiliteit

Stabiliteit in het team en in de aansturing zorgen voor het borgen van kennis van de Bornse werkwijze en de Bornse cultuur. Door mensen voldoende ontwikkelkansen te geven zijn we beter in staat mensen vast te houden.

Afbakening

Vanuit het programma wordt regie gevoerd op de realisatie van de transformatie. We doen dit door focus aan te brengen met concrete plannen. De lijnorganisatie voert de lijnwerkzaamheden uit.

De rol van de programmamanager is het voeren van regie, het leggen van verbindingen, het creëren van bewustwording en het aanjagen van veranderingen. Binnen het Sociaal Domein ligt de budgetverantwoordelijkheid en het behalen van de taakstelling als verantwoordelijkheid bij de teamleider van het team Sociaal Domein.

In het programmaplan is, in afstemming met de teamleider Sociaal Domein, uitgegaan van beschikbaarheid van lijnmedewerkers voor het programma. Mochten er projecten zijn die onevenredig/niet haalbaar zijn met de middelen/uren die beschikbaar zijn, worden deze in separate aanvragen georganiseerd (projecten/nieuw beleid).

5. Communicatie

Communicatiedoel

Bijdragen aan het creëren van draagvlak en bewustwording van de veranderingen bij alle betrokken partijen (inclusief inwoners), zodat het programmaplan Sociaal Domein succesvol tot uitvoering kan worden gebracht. Dit wordt bereikt door het ondersteunen van het programmateam en de betrokken professionals in hun communicatie met zowel interne- als externe doelgroepen.

Kernboodschap communicatie

De kernboodschap van het communicatiebeleid past bij de visie van het Sociaal Domein:

“We gaan uit van eigen mogelijkheden van inwoners, het voorkomen van problemen (preventie) en zo vroeg mogelijk opmerken en aanpakken. Normaliseren en passend ondersteunen. We doen wat nodig is. Samen houden we onze gemeenschap levend en vitaal.”

Communicatiestrategie

Doelgroep	Doel
Individuele inwoner met een persoonlijke ondersteuningsbehoefte	Informeren naar persoonlijke behoefte, duidelijk en transparant.
Bornse samenleving als collectief	Informeren over de aanpak individuele ondersteuning en samenleving als collectief.
(Zorg)professionals in het sociaal domein	Informeren en betrekken, inzicht geven in aanpak. Hun kennis en inzichten benutten.
Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in het sociaal domein	Informeren en betrekken, inzicht geven in aanpak.
Direct betrokken medewerkers van de gemeente en belangrijke partners.	Betrekken, informeren, motiveren en activeren. In staat stellen om vanuit hun rol bij te dragen. Inzicht geven in tijdslijn en impact op hun werkzaamheden.
Adviesraad Sociaal Domein	Informeren op inhoud en advies vragen waar nodig.
College	Informeren, betrekken, keuzes maken.
MT gemeente en MT's partners stuurgroep	Informeren, betrekken en motiveren directie, management medewerkers.
Gemeenteraad	Informeren op inhoud en proces, inzicht geven in eigen kaderstellende en controlerende rol binnen de aanpak

Veel communicatie is geborgd in de opzet van alle groepen, projectteams en overleggen, daarmee hebben we nog niet voldoende geïnformeerd. De belanghebbenden zijn geïnventariseerd, een groot deel daarvan werkt mee in de diverse projecten, heeft zitting in een projectteam of een ander overleg. Om ook minder betrokken stakeholders goed te informeren worden onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

- Zodra er ontwikkelingen zijn die structureel van invloed zijn op inwoners wordt hierover gecommuniceerd. Hierbij kunt u denken aan wijzigingen die inwoners raken, zoals gewijzigd beleid en verandering van voorzieningen.
- Indien het ontwikkelingen betreft die voor een specifieke doelgroep (van inwoners) van invloed zijn, ontvangen zij een brief.
- De raad en adviesraad worden op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelingen, middels: een nieuwsbrief die periodiek zal verschijnen.
- Er worden maandelijks plenaire bijeenkomsten georganiseerd, zodat het team Sociaal Domein geïnformeerd wordt.
- De gemeentelijke organisatie wordt geïnformeerd betreffende ontwikkelingen die van invloed zijn op de samenwerking binnen de afdelingen van de gemeentelijke organisatie.

6. Inzet en Budget

Inzet

Het programma is geïnitieerd door een viertal; teamleider Sociaal Domein, programmamanager, coördinator Sociaal Domein en de business controller. De bemensing die nodig is in de projecten, zal met het opstellen van de projectplannen verder uitgewerkt worden en waar mogelijk jaarlijks meegenomen worden in het organisatieplan.

Budget

Om uitvoering te kunnen geven is jaarlijks een werkbudget van € 25.000 nodig. Hiervan kunnen externe onderzoeken, communicatie en (kleine) pilots gefinancierd worden. Als deze middelen worden toegekend, dan is het niet meer nodig om voor kleine bedragen de weg langs het college of gemeenteraad af te leggen. Dit scheelt tijd en geld dat aan de inhoud van het programma besteed kan worden. Voor deze kosten wordt dekking gezocht vanuit de reserve beleidsontwikkeling. De kosten met betrekking tot 2024 en verder worden betrokken bij de integrale afweging die leidt tot de kaderstelling 2024.

Bijlagen

Bijlage 1: Programma canvas

